

Retningslinjer for håndtering av fravær

Versjon 2.1

Endret: 25.10.2021

Godkjent av:	Seksjonssjef opplæring i skole	Gyldig fra:	01.11.2021
Ansvarlig saksbehandler:		lars.jorgen.skolem@rogfk.no mattias.godeseth@rogfk.no	
Grunnlagsdokumenter (lover og forskrifter, politiske vedtak, planer, veiledere, brev, rundskriv, m.m.):		Forskrift til Opplæringslova §§ 3-3 , 3-9 og 3-45 . Rundskriv Udir-3-2016, 04.03.2020 Veiledning for skolens behandling av elever som får IV, notat RFK	
Endringer:		<ul style="list-style-type: none">• 10.09.20: Ny versjon 2.0 er uten begrepene «permisjon» og «velferdspermisjon». Versjonen er dessuten knyttet til det nye skoleadministrative systemet VIS.• 22.10.21: Ny dokumentansvarlig og små språklige endringer.	
Vedlegg		Søknadskjema for forhåndsgodkjenning av dokumentasjon av fravær	

1. Bakgrunn

1.1. Begrepsavklaringer

Lesing av styringsdokumentet forutsetter en presis forståelse av noen kjernebegreper.

- *dokumentert fravær*: Fravær som rektor har godkjent i henhold til reglene gitt i Udir-3-2016 og Forskrift til Opplæringsloven §3-45. Dokumentert fravær teller ikke på fraværgrensen og kvalifiserer etter reglene i forskriften § 3-45 for å strykes fra vitnemålet/kompetansebeviset.
- *udokumentert fravær*: Fravær som ikke er godkjent (se ovenfor) og som derfor skal telle på fraværgrensen og komme på vitnemålet/kompetansebeviset.
- *registrering av manglende tilstedeværelse*: Hvis eleven er borte på grunn av en rettighet de har etter opplæringsloven, er det ikke fravær. Manglende tilstedeværelse skal likevel registreres.

Begrepene gyldig og ugyldig fravær brukes ikke.

1.2. Regelverk om fravær

Elevers fravær fra opplæringen er knyttet til fire deler av regelverket. Det er viktig å huske at alle disse er relevante ved håndtering av fravær:

- Fraværsgrense: [Forskriften § 3-9](#)

Hensikten med fraværsgrensen er å motivere elevene til jevn innsats og forhindre skulk.

Udokumentert fravær over 10% i et fag vil som hovedregel medføre at eleven ikke har rett til halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i faget. Hvis eleven har mellom 10 og 15 % udokumentert fravær og fraværårsaken gjør det klart urimelig at eleven ikke skal kunne få karakter, kan rektor ved å bruke skjønn bestemme at eleven likevel får karakter.

- Føring av fravær på vitnemål/kompetansebevis: [Forskriften § 3-45](#)

Eleven kan få strøket inntil 10 dager med dokumentert heldagsfravær per opplæringsår. Ved dokumenterte sykdomstilfeller der årsaken ikke er kronisk sykdom, kan de tre første dagene ikke strykes.

- Vurderingsgrunnlag i fag: [Forskriften § 3-3](#)

Uavhengig av om fraværet er dokumentert eller udokumentert, kan stort fravær føre til at lærer og instruktør ikke har tilstrekkelig vurderingsgrunnlag til å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i fag.

- Orden/atferd: [Forskriften § 3-4](#) og [Rogaland fylkeskommunes ordensreglement for elever](#).

Forskrift og reglement gir følgende retningslinjer: Krav om presist frammøte, punktlighet, forberedelse og oppfølging av arbeid. Eleven skal varsle skolen om fravær. Skillet mellom forsentkomming og fravær går ved 15 minutt. Bortvisning teller på fraværsgrensen og vitnemålet.

Skolen skal varsle eleven straks det er klart at det er fare for at eleven ikke kan få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. Det samme gjelder ved fare for nedsatt karakter i orden eller i atferd. Se [forskriften § 3-8](#).

2. Formål

Hensikten med dette styringsdokumentet er å sikre lik forståelse og praktisering av regelverket for fravær. Dokumentet gir også utfyllende bestemmelser for Rogaland fylkeskommune. Som hovedregel henvises til rundskriv Udir-3-2016 og Forskrift til Opplæringsloven.

3. Omfang/virkeområde

Fraværsgrensen gjelder for alle elever i videregående skole, men ikke for lærlinger, lærekandidater og voksne.

For føring av vitnemål og kompetansebevis gjelder følgende:

«Dere fører fravær dersom minst ett av fagene er tatt som elev. Det gjelder også lærlinger, elever som ikke får lære plass (alternativt Vg3 i skole istedenfor i bedrift), praksisbrevkandidater og lærekandidater som tar enkeltfag i skole. Rektor avgjør om fravær for deltidselever, skal føres i dager og timer eller bare i timer.» ([Udir: Føring av vitnemål og kompetansebevis for videregående opplæring i Kunnskapsløftet 2020.](#))

4. Målgruppe

Ansatte og elever i videregående opplæring.

5. Ansvar og myndighet

Fylkesopplærings sjef/ rektor har ansvar for at prosedyren blir fulgt.

6. Skjematisk oversikt over merknader

Venstre kolonne henviser til overskriftene i rundskriv Udir-3-2016.

Tema	Merknad
Alt fravær skal i utgangspunktet telle med	All manglende tilstedeværelse skal registreres. Manglende tilstedeværelse på grunn av en rettighet eleven har etter opplæringsloven (f.eks. rådgivning), regnes ikke som fravær og skal derfor ikke telle på fraværsgrensen eller vitnemål/kompetansebevis. (Se Udir-3-2016 og Forskrift til opplæringsloven § 3-45.)
Noe fravær kan unntas	Udir-3-2016 angir hvilket fravær som kan unntas fra fraværsgrensen. Forskrift til Opplæringsloven § 3-45 angir hvilket fravær som eleven kan få strøket fra vitnemål/kompetansebevis med en ramme på inntil 10 dager per opplæringsår. Timefravær kan ikke strykes fra vitnemålet, heller ikke de tre første dagene av dokumenterte sykdomstilfeller der årsaken ikke er kronisk sykdom. Følgende fraværsgrunner vil ved godkjent dokumentasjon kunne gi unntak fra fraværsgrensen (både time- og dagsfravær) og vitnemålsføring (kun dagsfravær):

	<p>a. helse- og velferdsgrunner b. arbeid som tillitsvalgt c. politisk arbeid d. hjelpearbeid e. lovpålagt oppmøte f. representasjon i arrangement på nasjonalt og internasjonalt nivå, f.eks. idrett eller kultur</p> <p>Unntak fra fraværs grensen og vitnemålsføring på inntil to dager kan også gis for fravær knyttet til religiøse høytider utenom Den norske kirke. Disse to dagene er i så fall inkludert i de ti dagene eleven kan få strøket.</p> <p>Unntak fra fraværs grensen, men ikke fra vitnemålsføring kan gis for den obligatoriske trafikkopplæringen til førerkort klasse B: sikkerhetskurs på bane og andre og tredje del av sikkerhetskurs på vei.</p> <p>Velferdsgrunner (jf. punkt a ovenfor) kan være dåp, bryllup og begravelse i nære relasjoner og omsorgsoppgaver, for eksempel for egne barn. Det vil på individuelt grunnlag kunne søkes om godkjenning av dokumentasjon av ulike andre velferdsgrunner.</p>
<p>Skal fravær unntas, må det dokumenteres</p>	<p>Alt fravær som skal unntas, må dokumenteres. Ved timefravær må dokumentasjon inneholde klokkeslett.</p> <p>For helsegrunner gir Rundskriv Udir-3-2016 en liste med eksempler på hvilke sakkyndige autoriteter som kan utferdige dokumentasjon som grunnlag for godkjenning av fravær.</p> <p>For kroniske sykdommer, utredningsarbeid o.l. er det åpning for en kombinasjon av sakkyndig vurdering og egenmelding fra foresatte eller myndige elever. Det overlates til rektor å godkjenne at dokumentasjon er tilfredsstillende.</p>
<p>Fylkeskommunale retningslinjer for godkjenning av dokumentasjon av fravær</p>	<p>Standard rutine er at skolen og eleven bruker det skoleadministrative datasystemet VIS til å håndtere fravær og dokumentasjon av fravær. Fravær og dokumentasjon av fravær registreres og godkjennes i VIS <u>når fraværet har funnet sted</u> og eleven har lagt fram dokumentasjon.</p> <p>Men ved planlegging av et eventuelt framtidig fravær vil det kunne være avgjørende for eleven å vite <u>på forhånd</u> om skolen godkjenner dokumentasjonen. (Dette er i tråd med forskrift til Opplæringslova § 3-45). For dette formålet skal eleven bruke søknadsskjemaet Søknad om</p>

	forhåndsgodkjenning av dokumentasjon av fravær og ta vare på svaret skolen gir.
Hva godkjenning av dokumentasjonen innebærer	Skolens mandat er å godkjenne dokumentasjonen, ikke å godkjenne fraværet. Selv om eleven har fått godkjent dokumentasjon, vil fraværet kunne føre til at læreren ved halvårs- og standpunktvurdering mangler vurderingsgrunnlag. (Jf. forskriften § 3-3.) Eleven har etter forskriften ansvar for å bidra til at lærer får vurderingsgrunnlag. I videregående skole er det ingen permisjonsordning som fritar eleven fra dette ansvaret. Hvis du som elev får godkjent dokumentasjon av fravær, må du altså vite at fraværet like fullt blir registrert. Selv om det ikke teller på fraværsgrensen, vil det kunne ha betydning for vurderingsgrunnlaget. Det gjelder ikke minst dersom du velger å være fraværende på vurderingssituasjoner.
Skjønn opp til 15%	I spesielle tilfeller kan rektor ved å bruke skjønn bestemme at en elev som har gått over grensen på 10% og ikke har tilstrekkelig dokumentasjon, likevel skal kunne få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. Årsaken til fraværet må gjøre det klart urimelig at eleven ikke får karakter, og det udokumenterte fraværet i faget kan ikke være høyere enn 15%. Rektors skjønn skal i disse tilfellene altså utøves på hele det udokumenterte fraværet. Merk at det her er snakk om en skjønnsmessig vurdering av årsak til udokumentert fravær, ikke en skjønnsmessig vurdering av dokumentasjon av fravær (omtalt i punktet «Skal fravær unntas, må det dokumenteres»).
Én time er en klokke-time	Fravær beregnes ut fra fagets planlagte årstimetall i klokke-timer, gitt i Kunnskapsløftet. Fravær fra undervisningsøkter med varighet ulik en klokke-time skal regnes om. Ekstra undervisning skal ikke inngå i grunnlaget for fraværsberegning.
Fravær vs. forsentkomning	For Rogaland fylkeskommune gjelder: Hvis en elev kommer mer enn 15 minutt for seint, regnes det som fravær. Rundskriv Udir-3-2016 gir rom for at skolen kan bruke skjønn i situasjoner som ligger utenfor elevens kontroll.
Bortvisning	Bortvisning teller på fraværsgrensen og vitnemålet.

Fravær i gjennomgående fag	<p><u>Fraværsgrensen:</u> Fravær i disse fagene skal måles opp mot timetallet hvert enkelt skoleår, ikke alle timene i faget over to eller tre år.</p> <p><u>Vitnemålsføring:</u> Reglene for unntak gjelder for inntil 10 dager i hvert enkelt opplæringsår.</p>
Fag- og skolebytte underveis i skoleåret	<p><u>Fraværsgrensen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Fagbytte: Ved bytte av fag underveis i opplæringsåret vil eleven starte på null hva gjelder fraværsberegning i det nye faget. Eventuelt fravær i det opprinnelige faget vil ikke telle inn på fraværsgrensen. ○ Skolebytte: Fravær i fag vil heller ikke overføres ved skolebytte underveis i opplæringsåret. <p><u>Vitnemålsføring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Fagbytte: Fraværet fra det første faget videreføres, og blir en del av elevens totalfravær som skal føres på vitnemålet eller kompetansebeviset. ○ Skolebytte: elevens totalfravær (dager og timer) videreføres og skal føres på vitnemålet eller kompetansebeviset.
Elever som ikke får halvårsvurdering med karakter	<p>Det presiseres at eleven likevel kan få standpunktkarakter dersom det samlede årsfraværet ikke overskrider fraværsgrensen.</p> <p>Forskriften framhever at skolen har et særskilt ansvar for å følge opp disse elevene for å sikre gjennomføring.</p>
Elever som overskrider fraværsgrensen	<p>Eleven har rett til vurdering uavhengig av om han har mistet retten til halvårskarakter.</p> <p>Elever som i gjennomgående fag har mistet retten til halvårskarakter ved årsslutt, kan etter forskriftens § 6-37 likevel tas inn på neste nivå. I Rogaland fylkeskommune er avgjørelsen delegert til rektor. (Se Inntaksforskriften § 13.)</p> <p>Ved oppflytting til neste nivå i gjennomgående fag nullstilles fraværet.</p> <p>Elever som overskrider fraværsgrensen og av den grunn ønsker å melde seg opp til privatisteksamen samme år, kan søke om å bli deltidslev. Dette er en forutsetning for oppmelding. Forskriften § 6-5 setter som vilkår for omgjøring fra heltidslev til deltidslev at det foreligger tungtveiende grunner.</p>

	<p>I Udir-3-2016 står det: «Overtrådt fraværsgrense i ett eller flere fag bør være en slik grunn.» <i>I Rogaland fylkeskommune er avgjørelsen delegert til rektor.</i> (Se Inntaksforskriften § 12.)</p> <p>Merk: For å få rett til førstegangsvitnemål, må eleven ha bestått videregående opplæring som gir generell studiekompetanse innenfor normal tid. Dette gjelder også dersom eventuelle privatisteksamener inngår.</p>
Forskjellene mellom føring av fravær på vitnemålet og reglene for fraværsgrensen	<p>Det er viktig å være klar over disse forskjellene. Udir-3-2016 gir en samlet oversikt i en egen tabell.</p>
Forskjellen på overtrådt fraværsgrense og manglende vurderingsgrunnlag	<p>Etter forskriften kan det ikke gis halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter dersom faglærer mangler grunnlag for vurdering. Dette gjelder uavhengig om fraværsgrensen er overtrådt. Selv om skolen har godkjent elevens dokumentasjon for fravær, eller om elevens fravær ligger under fraværsgrensen, vil det kunne mangle vurderingsgrunnlag. Se rubrikken «Hva godkjenning av dokumentasjon innebærer».</p>

Kunnskapsdepartementets oppsummering «Slik skal fraværsgrensen praktiseres»

Over 15 prosent	<p>Elever som totalt sett har mer enn 15 prosent udokumentert fravær i et fag, vil ikke få karakter i faget.</p>
Inntil 15 prosent	<p>Rektor kan bruke skjønn for udokumentert fravær inntil 15 prosent. Reglene tar høyde for at det kan være sammensatte årsaker til at elever er borte fra undervisningen</p>
Mer enn 10 prosent udokumentert fravær	<p>Elever som har mer enn 10 prosent udokumentert fravær i et fag vil som hovedregel ikke få karakter i faget. Fraværsregelen omfatter ikke fravær med godkjent dokumentasjon (av helsegrunner, velferdsgrunner m.m.).</p>

(kilde: Kunnskapsdepartementet, 23.06.2016)

7. Skolens oppgaver

Udir-3-2016 inneholder tydelige forventninger til skolene om å skape en forutsigbar og tydelig praksis. De viktigste er:

Oppgave	Handling
Informasjonsplikten	Sørge for at elever og foresatte er godt informert om fraværsgrensen, hvordan den blir praktisert og hvilke konsekvenser det får å overskride grensen på 10% fravær.
Forebyggende arbeid	Det understrekes at fylkeskommunen og skolene har et særlig ansvar for tett oppfølging av den enkelte elev for å sørge for at elevene trives og fullfører opplæringen uten unødvendig fravær. Slik sett knytter denne forskriften seg til det prioriterte arbeid for økt gjennomføring og 0-visjonen i Rogaland fylkeskommune.
Varsle (Forskrift til Opplæringsloven § 3-8)	En elev kan ikke miste halvårsvurdering med karakter uten å ha blitt varslet på forhånd. Varslet skal gis «uten ugrunna opphold» når skolen ser at eleven kan komme til å overskride grensen. Selv om det ble varslet i forbindelse med halvårskarakteren, må det varsles på nytt i forbindelse med standpunktkarakteren.
Fatte enkeltvedtak (Forskrift til Opplæringsloven § 3-15)	Dersom en elev ikke får standpunktkarakter i et fag, skal dette fattes som et enkeltvedtak med de krav til saksbehandling og klagerett som dette innebærer. Vedtaket fattes så snart grensen for fravær er overskredet.
Føre på kompetansebeviset (Forskrift til Opplæringsloven § 3-45)	Hvis en elev ikke får karakter i et fag, skal det føres på kompetansebeviset. Forskriften gir anvisning på hvordan dette skal utføres.
Forsvarlig system (Forskrift til Opplæringsloven § 13-10)	Skoleeier og den enkelte skole har ansvar for et forsvarlig system for føring av fravær. Systemet må kunne håndtere både fravær knyttet til enkeltfag (fraværsgrense) og fravær som skal føres på vitnemålet. Godkjent dokumentasjon for fravær vil gjelde som dokumentasjon ved eventuell søknad om fratrekk for fravær på vitnemål/kompetansebevis (jf. forskriften § 3-45)